

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Capvt II. De eodem dolore, quoad quasdam circumstantias.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

CAPVT II.

De eodem dolore quoad quasdam circumstantias.

§. I. De dolore quid non doleat.

Ene sufficiens dispositio ad hoc Sacramentum dolor quem quis habet, quod non doleat de peccatis. Concedunt Syluester, Navarr. Sà; citati à Laym. excusando, Sed Theologi communiter cum Layman. non dicitur, quia dolor debet esse de peccatis non de peccatis conscientis. Adde tamen, pro praxi, in timore peccati habent, opere se dolere, vel, dolore quod non dolent, satis esse, quia ejusmodi affectus est signum veritatis. Ita idem Layman.

§. II. De intentione, & Qualitate doloris.

In quolibet gradu etiam remississimo satis est dolor: nec requiritur quaedam ténacitas cordis, & eluctatione: ita Laym. lib. 5. n. 6. c. 4. n. 1. Sanez de penit. disp. 4. f. 4. n. 9. Sufficit enim solus appetitativus, hoc est, ut ita sit homo affectus, ut secundum rectam rationem ipse detestetur, seu recedat à peccato, modo supradictis. Sic idem, & Coninch. de pen. disp. 2. d. 6. conc. 2.

§. III. An dolor procedere debeat ex intentione Confessionis.

Quamvis bene eliciatur dolor ex intentione ad Confessionem, id tamen necessarium nequaquam est: v. g. sic, Quia volo confiteri, dolor, seu, quod idem est: Quandoquidem ad Confessionis Sacramentum accedo, actum doloris elicere volo, & de facto elicio: id inquam, necessarium non est, ex Delugo de pen. disp. 14. f. 4. cum satis abunde sit, si quis debeat, etiam sine memoria Confessionis: nam postea poterit rite illo uti dolore ad penitentiae Sacramentum suscipiendum, v. g. sic: Quandoquidem doleo, & me peccatorum paenitet: volo confiteri: seu, Quia hoc mane, v. g. dolui de peccatis, nec hunc dolorem retractavi: nunc volo confiteri: & sanè tunc de facto confiteri potest sine necessitate dolorem renovandi.

§. IV. Quando dolor exhibendus est.

Praeterea non est necesse, quod dolor antecedat Confessionem, satis est si antecedat Absolutionem. Ita Suarez, & Vasq. Bonac. alique, quos citat & sequitur Delugo de penit. disp. 14. f. 2. Quoniam vero communiter solet praecedere confessionem, quanto tempore praecedere potest? Dicq, quanto moraliter potest censeri unum actum imperari ab alio, & facere unum moraliter cum illo. Hæc est doctrina Theologorum communis: sed quoad praxim difficultas est, quantum sit illud tempus; quod id moraliter censetur in re nostra? Respondeo qui mane dolet, & actum non revocato, post tres, vel quatuor horas confitetur sine novo doloris actu, non est dubium quod bene satisfaciatur. Ita Præpositus quæst. 2. de confess. dub. 1. n. 10. Rursus, si quis vesperti exanimatus conscientiam elicit actum doloris, proponens sequenti die confiteri, abunde est. Ita idem ibid. Idem puto si non solum praecedenti vesperti, sed etiam praecedente die id fecerit, actum semper, ut dixi, non revocato. Colligitur ex Delugo de penit. f. 4. in fine n. 36. & initio num. 37. Longiorem temporis extensionem nondum invenit apud Theologos. Si quis inveniat, vel longiorem satis esse autmet, hic oro, subseribat. Illud ad solamen timoratorum tacere non debeo: Si in hoc Sacramento unum

quid moraliter facit Confessio nunc v. g. exhibita, cum Satisfactione, quæ forte hinc ad plures dies, & aliquando Menses exhibetur: imò si esset certus Confessor, quod Penitens, quem ab hinc quatuor diebus v. g. audivit, bene esset dispositus, illum nunc liceret absolvere, & sic illa Confessio cum præsentia absolutione unum moraliter facere posset: & merito, quia similis propinquitas satis superque est ad iudicia profana constituenta, ad quorum normam hoc Ecclesiæ iudicium à Christo Domino est institutum: hæc, inquam, ita se habent, cur etiam non poterit dolor ab hinc quatuor, vel quinque diebus animo conceptus, nec revocatus, unum quid moraliter cum præsentia Confessione constituere?

Et quidem post hæc scripta, immo, & in prioribus editionibus impressa, inveni Leandrum Theologum de Sacram. tom. 1. tr. 3. d. 79. 6. sane perdoctum, qui citans Hurtadum, & Candidum, absolvere docet, sufficere ad validam efficiendam Confessionem, cum etiam dolorem qui per quodcumque temporis longi spatium præcedit Confessionem: modo ubi semel est habitus, nec expresse, nec implicite retractatus fuerit.

Actus autem doloris revocatur, vel per actum contrarium, id est, per complacentiam peccati, de quo doluisti, vel per quodlibet aliud novum peccatum mortale. Vide quæ infra dicam c. seq. §. 4.

§. V. De novo dolore in nova peccatorum absoluturum.

Qui iterum confitebitur peccata aliàs absoluta, indigetne novo doloris actu, an vero sufficiat ille dolor antiquus, utique non retractatus, qui conjungitur nunc cum hac nova Confessione? Respondeo. Quamvis Io. la Cruz, & Ledesma apud Dianam tom. 2. tr. 4. ref. 116. absolute satis illum esse dolorem non retractatum concedant, tamen ut probabilis hæc sententia fiat, addenda est hæc limitatio, ex Delugo de penit. disp. 14. f. 3. n. 35. ut antiquus ille dolor non sit ita tempore defunctus ab hac Confessione, ut moraliter unum quid cum hac facere non censetur.

Lege Ianuarium parte prima resolut. 30. qui docet, cum qui peccata aliàs rite confessa, & absoluta confiteretur, non teneri iterum elicere actum doloris si prior habitualiter, vel virtualiter perseveret; nec teneri elicere actum doloris eum, qui confitetur peccatum oblitum in prima Confessione, si de illo cum aliis sub motivo generali dolorem habuit, (semper intellige, si ejusmodi dolor modo dicto perseveret) quæ doctrina confirmat; quæ mox dicentur num. 9. & quæ modo dicta sunt n. 4.

8. Ex quo duo colliguntur, Primò, quia supra diximus dolorem antecedentis diei non retractatum facere unum quid posse cum Confessione diei sequentis, idè consequenter probabile erit dolorem Confessionis antecedenti die habitum posse extendi ad Confessionem eorundem peccatorum absoluturum, quæ fiat in sequenti die. Sicut enim ibi ad moralem unitatem, sufficit, ita & hic erit ad eandem satis.

9. Secundo, si post collatam ritè absolutionem penitens recorderetur, afferatque aliquid, quod confiteri oblitus fuerit, vel etiam aliquid de quo dubites, quod si certa materia absolutionis, unde illum jubet aliquid certum repetere ex peccatis jamjam exhibitis, non est necesse ut iterum doleat. Ita Henric. lib. 4. de penit. c. 16. §. 7. Ratio est quia si nova hæc absolutio cadat in peccata jam absoluta: proderit, juxta modò dicta, dolor præcedentis Confessionis, qui certè non longè distat. Si verò cadat etiam in peccatum de novo allatum; proderit ille idem præcedentis Confessionis dolor: quia nimium is extendebatur ex motivo, ut suppono, universali quo fuit elicitus pro omnibus peccatis à penitente commissis, inter quæ est hoc peccatum nunc directè absolvendum quod de novo clavibus subditur.

10. Atque hæc doctrina est notanda pro hic frequentibus eventibus, quando penitens post collatam

absolutionem alia peccata manifestat, quæ memoria exciderant: post collatam, inquam, sive immediatè ut dictum est, sive etiam post aliquas horas, sive etiam post diem modo dicto §. *precedenti*.

CAPVT III.

De dolore venialium.

§. I. De venialium dolore virtuali.

Licet ad peccatorum venialium remissionem extra Sacramentum Confessionis non requiratur formalis detestatio, sed sufficiat virtualis; tamen si est subiciis Confessione, communis sententia Theologorum docet detestationem formalem esse adhibendam: id est, non satis esse dolorem implicitum, seu inclusum in aliquo alio actu, sed necessarium esse actum explicitum doloris: quia ex Trid. sess. 14. c. 3. tunc dolor est pars essentialis Sacramenti, quod æquè suis essentialibus constare debet partibus, sive exhibeantur venialia, sive mortalia. Ita Vasquez de pen. q. 91. art. 1. dub. 1. n. 2. Suarez de penit. disp. 1. sect. 3. & disp. 20. sect. 7. Bonac. disp. 5. de pen. q. 5. sect. 1. p. 3. Nihilominus probabile est etiam sufficere dolorem virtualem in Confessione venialium; in Confessione enim mortalium, de qua solum agere videtur Concil. ibid. & c. 1. sequenti quando requiritur dolorem formalem, necessarius omnino est formalis. Quare si quis accedat ad constituenda venialia sine actuali complacentia peccati venialis, cum desiderio recipiendi Sacramentum, ejusque effectum, cum in hoc desiderio sufficiat detestationem virtualem habeat, bene erit depositus. Nam propter Concilium sess. 14. cap. 4. in fine, dicit ad Sacramentum hoc requiri tantquam partem propriam potum penitentis: tunc enim videtur loqui de Confessione in universum, id quod verificatur in Confessione venialium; nam certè voluntas suscipiendi Sacramentum, motus est proprius penitentis.

2. Hanc sententiam Præpositus disp. 2. de contr. dub. 7. n. 7. 3. vocat non improbabilem, citatque pro ea Suarez de penit. disp. 12. sect. 1. n. 9. quamvis alibi sibi contrarium: additque idem Præpositus, quod hanc sententiam alij sequuntur: *juxta quam si quis se dirigit, non peccabit, forte & consequetur Sacramenti effectum*. Hanc eandem sententiam sequitur Rosella, v. Confessio 2. §. 1. & Sylvester v. Confessio p. quæst. 21. qui citat Scot. sed immeritò, ait Delugo de penit. disp. 14. sect. 1. n. 3. & veram esse mihi dixit P. Franciscus Chiros nostræ Societatis Jesus in Theologia morali non parùm versatus: Favet Ledesma, Vega, Almainus, & Bernardus de Ganaco citati ab eodem Delugo, quatenus dicunt, dolorem quidem esse partem, sed integram, non essentiali Sacramenti, atque adeo sine qua tota essentia Sacramenti consistat: quos tamen licet cum opinionibus communi Theologorum apud eundem Delugo reiciamus, nihilominus prædictæ sententiæ favere inficiari non possumus.

3. Petes: in Confessione mortalium possumusne sequi opinionem affirmantem satis esse similem detestationem virtualem inclusam in voluntate suscipiendi hoc Sacramentum, & ejus effectum, sine actuali displicentia peccati? Respondeo Ita docent Petrus à Soto, Sylvester Gabriel, Rosella, alique citati partim à Suarez de penit. disp. 20. sect. 1. partim à Vasq. de pen. q. 91. art. 1. dub. 1. reiectique. Sed Vasq. loco citato sententiam hanc non requirerentem in Confessione formalem dolorem, post Trid. appellat erroneam, Suarez loc. cit. temerariam: quæ censuræ solum intelligi debent de Confessione mortalium. Quis igitur velit eam sententiam, cui tanti viri tantam notam incurrunt, prudenter sequi?

Denique quod non sit mortale, sed veniale confessio venialia sine dolore, nec formali, nec virtuali: quia solum esse fructare Sacramentum in re levi, quæ fuit

opinio cuiusdam Theologi recentioris, quod de penit. disp. 54. sect. 9. videtur omnino falsum, quod videtur leve iustitiam addere absolutiōnem. Ita

§. II. De dolore unius peccati venialis, & non de dolore venialium in genere. **S**atis est ad Confessionem venialium, si quis unum v. g. vel alterum peccatum veniale, quæ eo habeas debitam displicentiam, taceas autem de dolore venialia de quibus nec dolorem habes, nec propius ea declinandi. Ita Layman. l. 5. tr. 6. de penit. cap. 1. Quæ Suarez de penit. disp. 10. sect. 6. Fund. l. 2. Eccl. penit. c. 1. n. 13.

6. Idem dic si hæc venialia, de quibus nec dolorem proponis, non taceas, sed dicas in eadem confessione in qua illud unum, vel alterum cum vero dolore proponis. Sic Mem ibid Ratio utriusque est, quia malitia venialis cum non consistat in averfione à Deo, divisibilis, unum veniale remittitur sine alio peccato consequenter dispositio ad unius deletionem potest se sine dispositione ad deletionem alterius.

7. Propter eandem rationem, cum quis multum venialia fateatur, de quibus nihil, ne virtualem dolorem supponeremus: subdit tamen simul prout aliquod mortale, sive alias absolutum, sive tantum Confessio manifestatum, de quo rite dolet, & licita est Sacramenti susceptio. Sic idem ibid. Quia solutio cadit in mortalis remissionem quæ est conditio remissionis venialium. Non sic si multa venialia, de quorum aliquibus doleas, & de uno tantumquam. Nam tunc Confessio, nec licita est, nec utilis, quia non potest unum mortale, quod est absolutum, à Deo remitti sine remissione omnium aliorum, sunt similiter averfio.

8. Eodem pacto, si forte quis fateretur venialia mortalia, doletet autem de venialibus, & non de mortalibus; invalidè, & illicitè se gereret: quia venialia dimittitur ei, qui est propter mortale Deiminis ab eodem averfio.

6. Quod dictum est n. 5. & 6. intellige etiam de eo fit de venialibus ejusdem speciei v. g. potest quæbere sufficientem pro Confessione dolorem de mendacio abque dolore de aliis mendaciis, & ad propositum vitandi omne mendacium. Ita Delugo de penit. disp. 14. sect. 8. §. 3. Ratio est: quia potest inveniri inæqualitas in ipsis individualibus peccatis venialibus ratione cuius moveatur quis ad dolorem potius quam alterius? v. g. potius dolebit quis de mendacio deliberato per perfectam advertentiam, vel propter causam, seu sine ulla utilitate, vel cum damno magis proximi, aut latitudinem venialis, & c. quàm de mendacio his circumstantiis nequaquam affecto. Sicut etiam videtur detestabitur quis furtum leve unius Julij, non venialium aliud levius unius oboli, & c. Hoc igitur peccati quod offert pro materia delenda à Sacramento Confessionis.

§. III. De dolore venialium quoad frequentiam.

Sufficit etiam ad Confessionem Sacramentalem venialissimè dolor de multitudine, & frequentia eorum, propositumque illam frequentiam, multitudineque vitandi. Ita Delugo de penit. disp. 14. sect. 9. Potest enim dari pro materia Sacramenti aliqua puritas malitia, qualis est multitudine ipsa, frequentia, ita ut clarius loquar, peccata venialia ut frequentia sunt, ita autem ut licet sumpta: v. g. si homo solcat multum excedere comedendo intemperanter intra terminos veniales, satis esset si doleret de illo excessu, illeque confiteretur, etiam si ei deficeret voluntas, & propositum observandi perfectè regulas temperantiae: ita etiam si fateretur: doleretque de frequentia mendaciorum, quamvis careret dolore de vitandis aliquibus, sed hoc solum corrigere vellet vitam suam vitando frequentiam illam. Ratio autem est eadem, quam supra attulimus, quia scilicet hoc jam est habere voluntatem eliminandi peccatum veniale, quæ est sufficiens dispositio.